

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№3

2025-YIL APREL. NAVBATDAN TASHQARI SON

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 441 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-aprelda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

- Salimov Okil Umrzokovich**, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjavevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Viktorovna, Candidate of Economic Sciences (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhmatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilkhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Khusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Rakhimovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridakhon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 28-fevraldagi 333/5-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

ПРИНЦИПЫ ПЕРЕХОДА УЗБЕКИСТАНА К ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКЕ, СУЩЕСТВУЮЩИЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВНЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ	12
Набиев Дилмурод Хамидуллаевич	
YaShIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLASH TIRISH TA'SIRIDA MEHNAT BOZORINING TRANSFORMASIYASI	19
Abduraxmanov Kalandar Xo'jaevich	
РОЛЬ ТВОРЧЕСКОГО ТРУДА В ПОВЫШЕНИИ ЕГО ЭФФЕКТИВНОСТИ	26
Гулямов Саидахор Саидахмедович, Икрамов Мурат Акрамович, Очилов Акрам Одилович	
BARQAROR RIVOJLANISHNI TA'MINLASH MAQSADIDA "YASHIL IQTISODIYOT"GA O'TISH ZARURATI	33
O.X. Hamidov, D.Sh. Yavmutov	
ESG-ИНСТРУМЕНТАРИЙ КАК ФАКТОР УСИЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	38
Татьяна Юрьевна Анопченко, Сергей Вадимович Ревунов, Роман Вадимович Ревунов	
TRANSITION OF RUSSIAN REGIONS TO A CLOSED-LOOP ECONOMY	49
Nikonov Sergey Mikhailovich, Ochilov Akram Odilovich, Filipenko Alexander Alexandrovich	
"YASHIL" IQTISODIYOTNING MOHIYATI VA TUZILISHI	53
Navruz-Zoda Baxtiyor Negmatovich	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА И МОДЕРНИЗАЦИИ РАБОЧИХ МЕСТ В УЗБЕКИСТАНЕ	59
Зокирова Нодира Каландаровна	
KREATIV IQTISODIYOT VA UNING INDUSTRIYA TURLARINING NAZARIY MASALALARI	64
Mamayunus Pardaev, Obid Pardaev, Akram Ochilov	
EKOLOGIK OMILLARNI HISOBGA OLGAN HOLDA BARQAROR IQTISODIY O'SISHDA ERISHISH	73
Saidov Muhammadali Hakimovich, Ochilov Akram Odilovich, Esanbekov Diyorbek Mirzabek o'g'li	
INNOVASION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEVA-SABZAVOTCHILIK MAHSULOTLARI KOOPERASIYASINING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	81
Raxmatulla Ergashev	
KARTOSHKKA MOSLANUVCHAN NAVLARI TURLI EKISH MUDDATLARI VA MULCHALASHLARDA HOSILDORLIGI HAMDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARI	86
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Toshpulatova Surayyo Tulqin qizi, Ismayilov Alisher Isroilovich	
YASHIL IQTISODIYOT - INNOVATSION RIVOJLANISHNING KALITI	90
Mirzayev Kulmamat Djanakovich, Usmonov Murodjon Dusmurot o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ «ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ» В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН	93
Сайёра Насимовна Хамраева	
SABZAVOT (SHIRIN) MAKKAJO'XORI AJRATILGAN MOSLANUVCHAN NAV-DURAGAYLARINI ASOSIY VA TAKRORIY EKINLAR SIFATIDA TURLI MUDDATLARDA YETISHTIRISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGI	97
Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Nurillaev Ilhom Xolbek o'g'li, Jabborov Botir Shukurovich	
ZAMONAVIY BOZOR MUNOSABATLARIDA SAVDONI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA USLUBIY JIHATLARI	101
Ivatov Irisbek	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	105
Yadgarov Akram Akbarovich, Abdiyeva Flora Botir qizi	
GREEN ECONOMY: GLOBAL PERSPECTIVE AND UZBEKISTAN'S PATH	110
Dilmurod Mirza-Akhmedovich Rasulev, Dildorakhon Ulugbek kizi Shomuradova	
OLIV TA'LIM XIZMATLARINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TARG'IB QILISH BO'YICHA XORIJ TAJRIBASI	113
Musayev Bekjon Shukurillayevich	

TURIZM INDUSTRIYASINI BARQAROR STRATEGIK RIVOJLANTIRISHDA QO'LLANILADIGAN USULLAR TAHLILI	116
Turdibekov Xasan Ibragimovich	
ЗЕЛЁНОЕ ФИНАНСИРОВАНИЕ И ФАКТОРЫ ЕГО РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	120
Орипов Ильхом Абдуллаевич	
Перспективы развития цифровой трансформации в Республике Узбекистан	128
Мусабеков Джорабек Хакимджанович, Воронин Сергей Александрович	
YASHIL IQTISODIYOT – BARQAROR RIVOJLANISHNING MUHIM OMILI SIFATIDA.....	133
G.Erkayeva	
Barqaror ish o'rinlarini yaratishda yashil iqtisodiyotning o'rni	138
Qo'chqorov G'aybulla Fayzullayevich, Qo'ziyeva Shaxnoza Bozor qizi	
ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ	141
Фазлитдин Бахадирович Аминов	
RESPUBLIKADA EKOLOGIK TOZA MAHSULOT YETISHTIRISH ASOSIDA ELEKTRON SAVDONI RIVOJLANTIRISH.....	145
Q. J. Mirzayev, F. F. Ulug'murodov	
Qoraqalpog'istonda sanoatni restruktizatsiyalash va yashil iqtisodiyotni rivojlantirish: muammolar, istiqbollar va statistik tahlillar	150
Abipova Gulmira Salavatdinovna	
CHORVACHILIK XO'JALIKLARINI RIVOJLANTIRISHDA AGLOMERATSIYANING AHAMIYATI.....	153
Xusainov Oybek Jabborovich	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYASINING KOMPANIYA UCHUN AHAMIYATI.....	156
Ergashev Toxir Kurbanovich, Toxirova Nigora Zokirjon qizi	
CHORVACHILIK KLASSTERLARI VA AGLOMERATSION RIVOJLANISH: O'ZARO TA'SIR VA SYNERGIYALAR	161
Xusainov Oybek Jabborovich 161	
HUDUDLARNING INNOVATSIYON SALOHİYATINI VAHOLASH	165
J.A. Ismatullayev, A. Do'lanov	
СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	171
Нафасов Тохиржон, Г. П. Эркаева	
Mamlakatimizda ishsizlikni kamaytirishga qaratilgan islohotlar.....	174
Djurayev Olimjon Narkulovich	
USE OF THE ADVANCED EXPERIENCE OF FOREIGN COUNTRIES OF FARMING AND HOUSEHOLDS....	178
Ochilova Nargiza Akramovna	
SHAHAR AGLOMERATSIYALARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH OMILLARI.....	181
Xidayatova Nigora Shorakibovna	
IQTISODIY O'SISHDA MEHNAT MIGRATSIYASINING AHAMIYATI.....	184
Djurayev Olimjon Narkulovich, Saidakbarov Jamshid Ne'matullo o'g'li	
TURIZMNIDA RIVOJLANTIRISHDA TRANSPORT XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	189
Qosimov Jahongir	
РЫНОК ГОСТИНИЧНЫХ УСЛУГ В ТУРИЗМЕ В УСЛОВИЯХ ДИВЕРСИФИКАЦИИ И ДЕМОКРАТИЗАЦИИ ГОСТИНИЧНОЙ ИНДУСТРИИ.....	192
Ташмаматов Садирдин Нажмиддинович	
O'zbekistonda turizm sohasida faoliyat yuritayotgan kadrlar malakasini oshirishda dual ta'limdan foydalanishni boshqarish.....	196
Ochilov Akram Odilovich, Xamidova Mo'tabarxon Abdumalik qizi	
МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ TASHKILOTLARIDA AUTSORSING XIZMATLARIDAN FOYDALANISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	201
Nasiba Ergasheva	
KORXONALARDA XODIMLARNI BOSHQARISHNING ASOSIY TAMOYILLARI	207
Djurayev Olimjon Narkulovich, Nurullayeva Vazira O'ktamovna	
ЗЕЛЁНЫЕ ИНВЕСТИЦИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ И РИСКИ	211
Номазов Бахром Бобомурадович	

ИНТЕГРАЦИЯ ПРИНЦИПОВ ESG В ФИНАНСОВУЮ СФЕРУ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН	215
Алимова Азиза Шерзатовна	
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES ON MANAGEMENT	219
Ergashev Tokhir Kurbanovich, Tohirova Nigora Zokirjon kizi	
ЎЗБЕКISTONNING “YASHIL IQTISODIYOT STRATEGIYASI”NI AMALGA OSHIRISHNING ZARURIYATI VA ISTIQBOLLARI	224
Ergasheva Nazira Muratovna, Soyibov Mirjon Bekjonovich	
ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ УСЛУГ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ, ВЛИЯЮЩИХ НА ПОВЫШЕНИЕ УРОВНЯ И КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ	227
Алимова Муниса Юлчиевна	
РАЦИОНАЛЬНОЕ ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ОБУВНОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЕЁ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЗНАЧИМОСТИ.....	232
Расулов Нозимжон Набиджонович	
AGLOMERATSIYA VA IQTISODIY O‘SISH: SABAB–OQIBAT ALOQASI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)	236
Xidoyatova Nigora Shorakibovna	
KORXONALARNING SOLIQ IDORALARIDA HISOBGA OLINISHIDAN HOSIL BO‘LGAN ORTIQCHA TO‘LOVLARINI VOJXONA TO‘LOVLARIDA HISOBGA OLISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	239
Boykabilov Bahodir Mustafaevich	
UZOQ MUDDATLI AKTIVLARGA INVESTITSIYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISHNING AHAMIYATI	242
Egamberdiyeva Salima Rayimovna, Bozorov Yashnarbek Xayrulla o‘g‘li	
ORGANIK QISHLOQ XO‘JALIGIDA “IXTISOSLASHTIRILGAN AGROKOOPERATIV” TASHKIL ETISH ORQALI TA‘MINOT ZANJIRI BOSHQARUVINI TAKOMILLASHTIRISH.....	248
Amirqulov Shuxrat Olimovich	
MAMLAKATIMIZDA OLIY TA‘LIM MUASSASALARINING MOLIYAVIY RESURSLARDAN SAMARALI FOYDALANISHI UCHUN ZAMONAVIY HUQUQIY ASOSLARI.....	254
Xayriddinov Shuxrat Botirovich	
TURIZMNING MADANIY-TARIXIY RESURSLARI: ASOSIY TUSHUNCHALAR VA TAMOYILLAR	258
Ruzmanov Dilshod Usmanovich	
BARQAROR TURIZM DESTINATSIYALARINING SIG‘IMINI BAHOLASH METODIKASI.....	262
Ibroximov Nodirbek Xasanovich	
ВОЗОБНОВЛЯЕМЫЕ ИСТОЧНИКИ ЭНЕРГИИ КАК ОСНОВА ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ В УЗБЕКИСТАНЕ	266
Хусаинов Равшан Рахимович	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ И ПОВЕДЕНИЕ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ.....	272
Раимова Муборак Джураевна	
“YASHIL IQTISODIYOT”NING ASOSIY XUSUSIYATLARI	276
Djumayev Asqar Xaydarovich	
RAQAMLI MARKETINGNING ISTE‘MOLCHI XULQ-ATVORIGA TA‘SIRI.....	281
Raimova Muborak Jurayevna, Dilmurodov O‘tkir	
HUDUDNING IJTIMOIIY-IQTISODIY SALOHİYATINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI	287
SH.A. Buriyev	
SAVDO XIZMATLARINING ASOSIY FAOLIYAT KO‘RSATKICHLARI TIZIMINI BAHOLASH.....	291
Muxamedova Aziza Ravshanovna	
YASHIL IQTISODIYOT VA GLOBAL IQLIM O‘ZGARISHI: YASHIL IQTISODIYOTNING IQLIM O‘ZGARISHINI YENGISHDAGI O‘RNI VA GLOBAL HAMKORLIK.....	295
Usmonov Murodjon Xolmurod o‘g‘li, Ulug‘bek Eshmaxmatov	
КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ МЕХАНИЗМА НАЛОГОВОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ НА ПРИМЕРЕ УЗБЕКИСТАНА.....	299
Абдулов Дамир Рустамович	
ЎЗБЕКISTON RESPUBLIKASIDA YASHIL IQTISODIYOTGA O‘TISH ISTIQBOLLARI	305
Yuldashev Shamsiddin Qiyamiddinovich, Boliyeva Baxora Farxodovna	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	<p>ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА: КОНЦЕПЦИИ, ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ..... 308 Туляганова Шахноза Самукджановна</p> <p>O‘TA ERTAGI TARVUZNING HIMOYALANGAN JOYLAR UCHUN MOSLANUVCHAN NAV VA DURAGAYLARINI AJRATISH, ULARNI TURLI O‘G‘IT ME‘YORLARIDA HOSILDORLIGI VA IQTISODIY SAMARADORLIGI..... 311 Ostonaqulov Toshtemir Eshimovich, Amirov Xamidulla Suyunovich, Umirova Durdona Muqum qizi</p> <p>ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ПЛОДООВОЩНОЙ ОТРАСЛИ В УЗБЕКИСТАНЕ ..... 315 Уралов Элшод, Вельм М.В.</p> <p>DEVELOPMENT STRATEGY AS A MODEL OF PROGRESS IN HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN..... 320 Abdiev Alimardon</p> <p>ОСОБЕННОСТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ СЕКТОРА ГОСУДАРСТВЕННОЙ СЛУЖБЫ И РАЗВИТИЯ КАДРОВОГО ПОТЕНЦИАЛА..... 322 Мухаммадбобур Салимов</p> <p>KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATI RIVOJLANISHIGA TA‘SIR ETUVCHI OMILLAR..... 326 Suyunov Jabbor Mahmudovich</p> <p>“SALOHIYAT” TUSHUNCHASINING MAZMUNI VA IQTISODIY-IJTIMOY MOHIYATI..... 331 Zoirov G‘olibjon Toshtemir o‘g‘li</p> <p>DAVLAT BOSHQARUVIDA SUN‘IY INTELLEKTDAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI ..... 334 Salimov Muhammadbobur Qodir o‘g‘li</p> <p>O‘QUV JARAYONLARINI TASHKIL ETISH VA BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ..... 337 Tilakov Sherzod</p> <p>TIJORAT BANKLARIDA KORPORATIV BOSHQARUVNING XALQARO TAMOYILLARI ASOSIDA BOSHQARUV SIFATINI OSHIRISHDA YASHIL IQTISODIYOTNING AHAMIYATI..... 340 Sattarov Umirzoq, Ro‘ziev Zafar Ikromovich</p> <p>YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O‘ZBEKISTONDA SANOAT XOM ASHYOLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH TENDENSIYALARI..... 343 Xazratov Sarvar Ibragimovich</p> <p>YURTIMIZDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KADRLAR TAYYORLASHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI ..... 348 G‘aniyev Shaxzod Shuhrat o‘g‘li, O‘rinov Diyorbek Xolmo‘min o‘g‘li</p> <p>QASHQADARYO VILOYATI O‘QUV MARKAZLARI VA KURSLARINI BOSHQARISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH ..... 353 Tilakov Sherzod Akbarovich</p> <p>SANOAT KORXONALARIDA MAHSULOT ISHLAB CHIQRISH VA SOTISH SIFATI HAMDA SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARNI BOSHQARISH YO‘NALISHLARI..... 357 Ochilov Akram Odilovich, Ziyodullayeva Marjona Alisher qizi</p> <p>OMMAVIY TADBIRLAR YORDAMIDA TURIZMNI RIVOJLANTIRISH: O‘ZBEKISTON VA XALQARO TAJRIBA..... 360 Ibragimov Sardorbek Xusanovich</p> <p>Анализ цифровой трансформации и её влияния на привлечение инвестиций в регионы Узбекистана..... 365 Рахмонова Дурдона Хасан кизи</p> <p>Korxonada moliyaviy salohiyatini baholashning statistik tahlili..... 370 M.O. Musurmonova</p> <p>DIRECTIONS FOR IMPROVING THE FINANCIAL MANAGEMENT SYSTEM OF THE BANKING SYSTEM OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN ..... 377 Kadirov Lutfulla Khalimovich</p> <p>PROBLEMS OF EMPLOYMENT IN THE LABOR MARKET OF UZBEKISTAN AND STRATEGIC DIRECTIONS FOR THEIR SOLUTION ..... 381 Sharopov Temirmalik Rustam o‘g‘li</p>
-------------------------------------	--

“YASHIL” IQTISODIYOT TAMOIYILLARI ORQALI QASHQADARYO VILOYATI SANOAT KOMPLEKSINI TAKOMILLASHTIRISH	385
U.Shukurov	
Foreign experiences in attracting investments in service industries	390
Hazratkulov Shahboz Boboqul oqli	
YASHIL IQTISODIYOTDA TA'LIMNING ROLI	394
Babayeva Lola Ibragimovna	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI UCHUN DAVLAT TOMONIDAN YARATILAYOTGAN IMKONIYATLAR.....	398
Xudoyorov Azizbek Avaz o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA TA'LIM SIFATINI YAXSHILASHNING XORIJ TAJRIBASI.....	404
Safarov Sh. S.	
IJTIMOIIY MENEJMENTDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	408
G'aniyev Shaxzod Shuhrat o'g'li, Davronova Farangiz	
«Государственный финансовый контроль: Казначейский контроль в бюджетном процессе и перспективы его развития».....	415
Файзуллаева Зилола Равшановна, Д.Х. Пулатов	
YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIY JIHATLARI.....	421
Urozoza Shaxlo Hasan qizi, Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li	
OLIY TA'LIM SIFATINI OSHIRISH MASALALARI: XALQARO TAJRIBA VA ULARNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	427
Safarov Shoxrux Sattor o'g'li	
PROSPECTS FOR IMPROVING THE EFFICIENCY OF HUMAN RESOURCES IN UZBEKISTAN	431
Alimardonova Gulfizoda Alimardon kizi	
QISHLOQ XO'JALIGIDA KAPITAL QO'YILMALAR HISOBINI TO'G'RI TASHKIL ETISHNING AHAMIYATI	434
Egamberdiyeva Salima Rayimovna	

YANGI O'ZBEKISTONDA YASHIL RAQAMLI IQTISODIYOTGA O'TISHNING ASOSIY JIHATLARI

Urozoza Shaxlo Hasan qizi

Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot fakulteti Iqtisodiyot yo'nalishi talabasi
Email: urozovashaxlo5@gmail.com

Ilmiy rahbar

Hazratqulov Shahboz Boboqul o'g'li

Qarshi davlat universiteti Iqtisodiyot kafedrasida o'qituvchisi
Email: shahbozhazratqulov@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada iqtisodiyotni rivojlantirishning asosiy omillari sifatida yashil iqtisodiyot va raqamlashtirishning o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan. Raqamli va yashil iqtisodiyot barqaror rivojlanishning asosiy omillari sifatida tahlil qilingan.

Barqaror rivojlanish tendensiyalarida tabiiy resurslardan foydalanish samaradorligini oshirish hamda tabiatdan foydalanish sifatini yaxshilash uchun raqamlashtirish innovatsion vosita sifatida ko'rib chiqilgan.

Shuningdek, sun'iy intellekt konsepsiyasi ham raqamli transformatsiya bilan bog'liq muhim tushuncha sifatida aks ettirilgan.

Kalit so'zlar: yashil iqtisodiyot, raqamli iqtisodiyot, muqobil energetika, sun'iy intellekt, yashil energetika, taraqqiyot, rivojlanish.

Abstract: This article explores the specific features of green economy and digitalization as key drivers of economic development. Both the digital and green economies are identified as fundamental factors for achieving sustainable development.

In the context of sustainable development trends, digitalization is presented as an innovative tool to enhance the efficiency of natural resource use and to improve the quality of environmental management.

Additionally, the concept of artificial intelligence is reflected as a vital element linked to digital transformation.

Key words: green economy, digital economy, alternative energy, artificial intelligence, green energy, progress, development.

Аннотация: В данной статье освещены особенности зеленой экономики и цифровизации как основных факторов развития экономики. Цифровая и зеленая экономика рассматриваются как ключевые элементы устойчивого развития.

В контексте устойчивого развития цифровизация представляется как инновационный инструмент для повышения эффективности использования природных ресурсов и улучшения качества природопользования.

Кроме того, в статье затронуто понятие искусственного интеллекта как важного компонента цифровой трансформации.

Ключевые слова: зеленая экономика, цифровая экономика, альтернативная энергетика, искусственный интеллект, зеленая энергия, прогресс, развитие.

KIRISH

“Yashil o'sish va global maqsadlar uchun hamkorlik – 2030” (P4G) ikkinchi xalqaro sammiti 2021-yil 30-may kuni Janubiy Koreya Respublikasida bo'lib o'tdi. Mazkur nufuzli anjumanda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti o'z nutqida quyidagilarni ta'kidladi:

“Bugungi kunda ona tabiatning o'zi bizga yo'llayotgan ogohlik qo'ng'irog'iga beparvo bo'lmasligimiz kerak. Afsuski, iqlim o'zgarishlari tobora kuchayib bormoqda. Biz yashayotgan Markaziy Osiyoda so'nggi 30 yilda o'rtacha yillik harorat taxminan bir darajaga ko'tarildi. Mintaqamizdagi asosiy daryolarning

havzasi va biologik xilma-xillikning qisqarib borayotgani jiddiy xavotir uyg'otmoqda. Bug'lanish darajasini oshiradigan gazlar va atmosferaning keng miqyosda ifloslanishi muammolarni yanada chuqurlashtirmoqda. Bugungi kunda yashil taraqqiyot borasidagi maqsadlarga erishish uchun mamlakatlarning harakatlari yanada faol va samarali bo'lishi kerakligiga hech kim shubha qilmayapti. Boshqa choramiz ham yo'q."

Mazkur chiqishdan anglashiladiki, global iqlim o'zgarishlari, ekologik muammolar va tabiat resurslaridan foydalanishdagi muvozanatsizliklar dunyo hamjamiyatini yangi, barqaror yechimlar izlashga undamoqda. Ayniqsa, "yashil iqtisodiyot" va raqamli texnologiyalarning integratsiyasi barqaror taraqqiyotga erishishda asosiy omillardan biri sifatida e'tirof etilmoqda[1].

Bugungi kunda Respublikamizda sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish hamda uni iqtisodiyotning barcha jabhalarida keng qo'llash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, ushbu yo'nalishda xorijiy rivojlangan mamlakatlar bilan ilmiy va texnologik hamkorlikni kuchaytirish, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega malakali kadrlarni tayyorlash juda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu sababli, mamlakatimizda sun'iy intellektni rivojlantirish bo'yicha qator tizimli ishlar amalga oshirilmoqda. Hukumat tomonidan bu sohaga alohida e'tibor qaratilib, iqtisodiy hamda ijtimoiy tarmoqlarda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish, ilmiy salohiyatni rivojlantirish va texnologik infratuzilmani kengaytirish bo'yicha qulay shart-sharoitlar yaratilmoqda.

Xususan, ushbu maqsadlarni amalga oshirish yo'lida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4996-sonli qarori qabul qilingan. Mazkur hujjat sun'iy intellekt sohasini milliy rivojlanish strategiyasiga integratsiya qilish, innovatsion yondashuvlarni keng joriy etish va sohaga xorijiy investitsiyalarni jalb etish uchun huquqiy asos bo'lib xizmat qilmoqda[2].

2018-yilda O'zbekiston Respublikasi Iqlim bo'yicha Parij bitimini (Parij, 2015-yil 12-dekabr) ratifikatsiya qilgan va ushbu xalqaro hujjatni amalga oshirish doirasida milliy miqyosda belgilangan ulush sifatida 2030-yilgacha yalpi ichki mahsulot (YalM) birligiga to'g'ri keladigan parnik gazlari chiqarilishini 2010-yil darajasidan 10 foizga kamaytirish bo'yicha miqdoriy majburiyatni o'z zimmasiga olgan.

Mazkur majburiyatni amalga oshirish maqsadida mamlakatda o'rta muddatli ustuvor yo'nalishlar sifatida quyidagilar belgilanmoqda: iqtisodiyotda energiya va resurslar sarfini kamaytirish, ishlab chiqarishda energiya tejovchi texnologiyalarni keng joriy etish, qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan foydalanish ko'lamini kengaytirish hamda Orolbo'yi hududidagi ekologik inqiroz oqibatlarini yumshatish. Bu yo'nalishlar strategik va tarmoq dasturlari, shuningdek normativ-huquqiy hujjatlar orqali izchil tarzda amalga oshirilmoqda.

Global miqyosda atrof-muhitning holati va ifloslanish darajasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlar deyarli barcha tabiiy resurslarning jiddiy antropogen bosim ostida ekanligini ko'rsatmoqda. Bunday ekologik va iqtisodiy muammolar esa iqtisodiyotning yashillashtirilishini, ya'ni ekologik barqarorlikka asoslangan modelga o'tishni taqozo etmoqda.

Ma'lumki, hozirgi kunda dunyo aholisining katta qismi shaharlarda istiqomat qiladi. Aholi sonining ortib borishi qator jiddiy muammolarni yuzaga keltirmoqda. Xususan, transport tirbandliklari, boshqaruv va xizmat ko'rsatish tizimlarining haddan tashqari yuklanishi, energiya va boshqa resurslar iste'molining keskin oshishi, hamda ekologik vaziyatning yomonlashuvi kabi holatlar kuzatilmoqda.

Mazkur muammolarni bartaraf etishda tashkilotlar raqamli texnologiyalar, xususan, sun'iy intellekt vositalaridan keng foydalanishga harakat qilmoqda. Shu asosda dunyo bo'ylab tobora ko'payib borayotgan yirik aholi punktlari "aqli uy" va "aqli shahar" konsepsiyalariga mos ravishda rivojlanmoqda.

Natijada, yashil iqtisodiyotdan yashil raqamli iqtisodiyotga o'tish ehtiyoji paydo bo'lmoqda. Bu o'zgarishlarning afzalliklarini chuqur tahlil qilish va ularni iqtisodiy rivojlanish strategiyalariga tatbiq etish zarurati bugungi kunning dolzarb vazifasidir.

TADQIQOTLAR METODOLOGIYASI

Maqolada kuzatish, ma'lumotlarni yig'ish, umumlashtirish, taqqoslash, iqtisodchi olimlarning qarashlari, sohadagi muammolar va ularning yechimlari bo'yicha izlanishlari hamda sohaga doir xulosalar tahlil qilinib fikr mulohaza yuritildi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Hozirda raqamlashtirish O'zbekiston milliy iqtisodiyotini rivojlantirishning asosi hisoblanadi. Shu maqsadda hukumat tomonidan "Raqamli O'zbekiston - 2030" dasturi ishlab chiqildi va amalga oshirilmoqda, bu dastur birinchi navbatda raqamli texnologiyalarni qo'llash orqali aholi turmush darajasini oshirish, mamlakatni rivojlantirishga qaratilgan[3]. Raqamli iqtisodiyot texnologiyalari bo'yicha bir qancha xorij olimlari ilmiy-tadqiqot ishlari olib borishgan. Rus olimlaridan Stefanova N.A. raqamli iqtisodiyot samaradorligini baholash mumkin

· Qattiq maishiy chiqindilarni qayta ishlash darajasini 65 % dan oshirish.

Jumladan, butun dunyoda yashil iqtisodiyot samaradorligini baholovchi yashil iqtisodiyotning Global indeksi va Yashil o'sish indeksi kabi xalqaro reyting ko'rsatkichlaridan keng foydalanilmoqda. Ushbu indeks to'rtta o'lchov toifalari bo'yicha baholanadi: 1) boshqarish va iqlim o'zgarishi; 2) samaradorlik sektorlari; 3) bozor va investitsiyalar; 4) atrof-muhit. Yashil o'sish indeksiga ko'ra, Shvetsiya, Daniya, Chexiya va Germaniya kabi mamlakatlarda yashil o'sish ko'rsatkichlari eng yuqori xisoblanadi. O'zbekiston esa Osiyo davlatlari orasida 33-o'rinni egallab turibdi.

Sun'iy intellekt tizimlari ekologik muammolarni hal qilishga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ma'lumki, global isishda issiqxona gazlari katta rol o'ynaydi, ularning aksariyati qazib olinadigan yoqilg'ilarning yonishi natijasida hosil bo'ladi. Sun'iy intellekt ushbu ta'sirni quyidagi imkoniyatlar orqali kamaytirishi mumkin, jumladan:

Quyosh va shamol kabi ekologik toza manbalardan foydalangan holda ishlab chiqariladigan elektr energiyasi ulushini oshirish. Hozirgacha ushbu manbalarning ob-havoga bog'liqligi ulardan foydalanish samaradorligini pasaytirmoqda. SI texnologiyalaridan foydalanish quyosh va shamol elektr stansiyalaridan energiya ishlab chiqarishni bashorat qilish imkonini beradi. Sun'iy intellekt ularning energiya tizimlariga integratsiyalashuvini kamaytiradi, bu esa ancha uzoq vaqt davomida (1 yilgacha) optimal quvvat balansini yaratish imkonini beradi. Bundan tashqari, ushbu imkoniyatlar tufayli shamol va quyosh energiyasidan olinadigan elektr energiyaning tannarxi arzonlashadi.

Yoqilg'i elektr stansiyalarining ishlashini optimallashtirish. Xususan, elektr energiyasi ishlab chiqarish samaradorligini oshiradigan, shuningdek, yoqilg'ining yonish chastotasini kamaytiradigan va elektr stansiyalarining ishlashini optimallashtiradigan echimlar allaqachon mavjud. "Aqlli elektr stansiyasi" loyihasi aqlli energiya tizimiga aylanayotgan kelajak energiya tizimining muhim elementi sifatida tan olingan.

Elektr energiyasini ishlab chiqarish joyidan iste'molchilarga tashishda yo'qotishlarni kamaytirish. Mamlakatlarning energetika strategiyasi allaqachon aqlli tarmoqlardan foydalanish elementlarini o'z ichiga olgan, xususan, sun'iy intellekt texnologiyalari asosida magistrallik elektr tarmoqlarini rivojlantirish jarayoni boshlangan;

Binolar va ko'chalarni yoritish va isitishni nazorat qilish orqali energiya sarfini kamaytirish, shuningdek, loyihalash bosqichlari asosida binolarda energiya samaradorligini optimallashtirish. Tarmoq kompaniyalarida aqlli o'lchash tizimlari va aqlli podstansiyalar kabi aqlli shahar elementlaridan foydalanilmoqda.

1-jadval: 2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasida "yashil" iqtisodiyotga o'tish va "yashil" o'sishni ta'minlash bo'yicha maqsadli ko'rsatkichlar.

T/r	Ko'rsatkichlar	O'lchov birligi	2024-yil	2026-yil	2028-yil	2030-yil
1	Yalpi ichki mahsulot birligiga to'g'ri keladigan energiya hajmini kamaytirish (2021-yilga nisbatan)	%	14,0	22,0	27,0	30,0
2	Sanoatda elektr energiyasi iste'moli, umumiy iste'moldagi ulushi	%	25,0	23,0	21,0	20,0
3	Qayta tiklanuvchi energiya manbalarining elektr energiyasini ishlab chiqarish umumiy hajmidagi ulushini kengaytirish (gidroenergetika bilan birga)	% Kvt/s	9,0 8,6	24,3 25,0	29,0 34,0	30,5 40,7
4	Kichik quvvatli quyosh fotoelektr stansiyalarini qurish	MVt	150,0	400,0	800,0	1500,0
5	Yaxshilangan ichimlik suv manbalaridan foydalanish imkoniyatiga ega aholi, jami aholi soniga nisbatan	%	80,93	87,12	88,5	90,0
6	O'rmon fondi hududlarida daraxt va butalar zaxiralarini ko'paytirish	Mln.m ³	68,1	77,0	85,5	92,3
7	"Yashil makon" loyihasi doirasida shaharlardagi "yashil" maydonlarni kengaytirish (aholi punktining umumiy maydoniga nisbatan)	%	12,4	15,8	23,8	30,0
8	Hosil bo'ladigan qattiq maishiy chiqindilarni qayta ishlash darajasi	%	40,0	50,0	60,0	65,0

Sanoat tarmoqlarida "yashil" iqtisodiyotga o'tish va energiya tejamkorligini ta'minlash konsepsiyasi tasdiqlandi

XULOSA VA TAKLIFLAR

Bugungi kunda O'zbekiston o'zining amaldagi rivojlanish modeli doirasida iqtisodiy o'sish chegaralarini yengib o'tish, shuningdek, iqlim va ekologik barqarorlik masalalariga tobora ko'proq e'tibor qaratayotgan jahon bozorida iqtisodiy raqobatbardoshligini mustahkamlash yo'lida noyob imkoniyatlarga ega ekanini chuqur anglamoqda. Mamlakat tarkibiy islohotlarning jadallashuviga tayanib, past uglerodli va iqlimga chidamli "yashil" o'sish modeliga o'tish yo'lida izchil harakatlarni amalga oshirmoqda. Bu model Moslashuvchan, Inklyuziv, Barqaror va Samarador (MIBS) tamoyillarga asoslanib, tabiiy resurslardan oqilona foydalanish bilan birga yangi iqtisodiy imkoniyatlar, ish o'rinlari va ekologik xavfsizlikni yaratishni nazarda tutadi.

Biroq, yanada barqaror va "yashil" iqtisodiyotga to'liq o'tish uchun O'zbekiston mavjud ekologik muammolar hamda iqtisodiy o'sishni sekinlashtirishi mumkin bo'lgan boshqa xavf omillarini bartaraf etish yo'lida chuqur va tizimli ishlarga ehtiyoj sezmoqda.

Shu munosabat bilan, barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish yo'lida quyidagi amaliy takliflarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

Axborot xabardorligini oshirish – Aholini atrof-muhitning yomonlashuvi sabablari, ekologik muammolar va ularning oqibatlarini haqida keng miqyosda xabardor qilishga qaratilgan loyiha va dasturlarga ustuvor ahamiyat berilishi lozim.

Davlat boshqaruvi sifatini oshirish – Atrof-muhitni muhofaza qilish sohasida davlat boshqaruvi samaradorligini oshirish, institutsional va tashkiliy jihatlarni takomillashtirish zarur.

"Yashil" davlat xaridlari siyosatini rivojlantirish – Ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish, "yashil" texnologiyalardan foydalanishni rag'batlantirish orqali davlat xaridlari tizimini ekologik standartlarga moslashtirish lozim.

Energiya salohiyatini oshirish – Milliy iqtisodiyotda "yashil" texnologiyalardan samarali foydalanishni kuchaytirish va ularni energetika, sanoat, transport kabi sohalarda joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

Yashil infratuzilmani moliyalashtirish – Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish jarayonida "yashil" infratuzilmaga yo'naltiriladigan davlat investitsiyalari hajmini oshirish, ekologik innovatsiyalarga soliq va kredit imtiyozlarini joriy etish kerak.

Barqaror rivojlanish – bu jamiyat hayotini tashkil etishning yangi modeli bo'lib, unga bosqichma-bosqich o'tish yashil iqtisodiyotga asoslangan yangi texnologiyalarni joriy etish orqali amalga oshiriladi.

Shuningdek, sun'iy intellekt – bu muammolarni hal etishga qaratilgan ilg'or texnologik soha bo'lib, an'anaviy intellektual yondashuvlar o'rniga innovatsion algoritmlar va maxsus hisoblash arxitekturasi asosida qaror qabul qilishda keng imkoniyatlar yaratadi. Xususan, suv xo'jaligida "Smart Water" kabi aqlli texnologiyalarni joriy etish orqali sug'orish tizimlarini optimallashtirish, suvdan foydalanish va iste'molni nazorat qilish, suv tejavchi texnologiyalarni keng qo'llash va rag'batlantirish, xorijiy investitsiyalar va grantlarni jalb qilish, davlat-xususiy sherikchilik asosida boshqaruvni avtomatlashtirish va energiya tejamkor texnologiyalarni keng joriy etish zarur.

Ushbu takliflar O'zbekistonda yashil va raqamli iqtisodiyotni uyg'unlashtirish orqali iqtisodiy barqarorlik, ekologik xavfsizlik va innovatsion taraqqiyotga erishish yo'lida muhim amaliy yo'nalishlar bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 17-fevraldagi "Sun'iy intellekt texnologiyalarini jadal joriy etish uchun shart-sharoitlar yaratish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-4996-sonli qarori.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-dekabrda "2030-yilgacha O'zbekiston Respublikasining "yashil" iqtisodiyotga o'tishiga qaratilgan islohotlar samaradorligini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar to'g'risida" PQ-436-son qarori.
4. Gulyamov S.S. (i.f.d., O'zR FA akademigi), Muxiddinova M.X. (PhD), Turg'unov O.U. (tayanch doktorant). – Kadrlar malakasini oshirish va statistik tadqiqotlar instituti.
5. Vaxabov A.V., Xajibakiyev Sh.X., Toshmatov Sh.A. Jahonda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirish modellari va uni O'zbekistonda amalga oshirish xususiyatlari: Monografiya. / I.f.d., prof. A.V. Vaxabovning umumiy tahriri ostida – Toshkent: "Universitet", 2020. – 278 b.
6. Shodmonov Sh.Sh., Abdullayeva M.K. Sanoat korxonalarida energiya sarfini kamaytirishning asosiy jihatlari (2019). Manba: <https://tsue.scienceweb.uz/index.php/archive/article/view/587>
7. Odinayev D.Sh. Jahonda "yashil" iqtisodiyotning energetika sohasiga yo'naltirilgan investitsiyalarning hozirgi holati tahlili va rivojlanish tendensiyalari. // *Ekonomika i finansi (Uzbekistan)*. – 2018. – №7.
8. Imamov A.E., Imamov E.Z., Karimov X.N. Yangi O'zbekistonda qayta tiklanuvchi energiya manbalarini joriy etish bilan bog'liq muammolar. // *SAI*. – 2022. – №A3.
9. Nuryog'diyev M.M., Mutallibjonov S. Sanoat elektr ta'minoti tizimlarida elektr energiyasini iqtisod qilish. // *Scientific Progress*. – 2022. – №4.
10. Faxriddinova F.Z., Rejapov X. Tiklanadigan energiya iste'molining holati va rivojlanish istiqbollari. // *Science and Education*. – 2022. – №7.

11. Xakimova Sh.S. O'zbekistonda muqobil energiya manbalarini rivojlantirishga oid ilmiy tadqiqot ishlarga doir. // Zamonaviy dunyoda ilm-fan va texnologiya. – 2022. – T. 1. – №7. – B. 24–27.
12. Yusupov A.H. Tejamkorlik – Energiyadan foydalanish samaradorligini oshirishning asosiy yo'nalishidir. // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar (Economics and Innovative Technologies) ilmiy elektron jurnali. – 1/2022, yanvar–fevral, №00057. – B. 182–188.
13. Xashimova S.N. Yashil iqtisodiyot taraqqiyot garovi. // Biznes-Ekspert. – 2022. – №3.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. aprel. № 3. navbatdan tashqari son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>